

Magistritöö
RAAMATUKOGU ROLL
VANEMAEALISTE
DIGIOSKUSTE
ARENDAMISEL

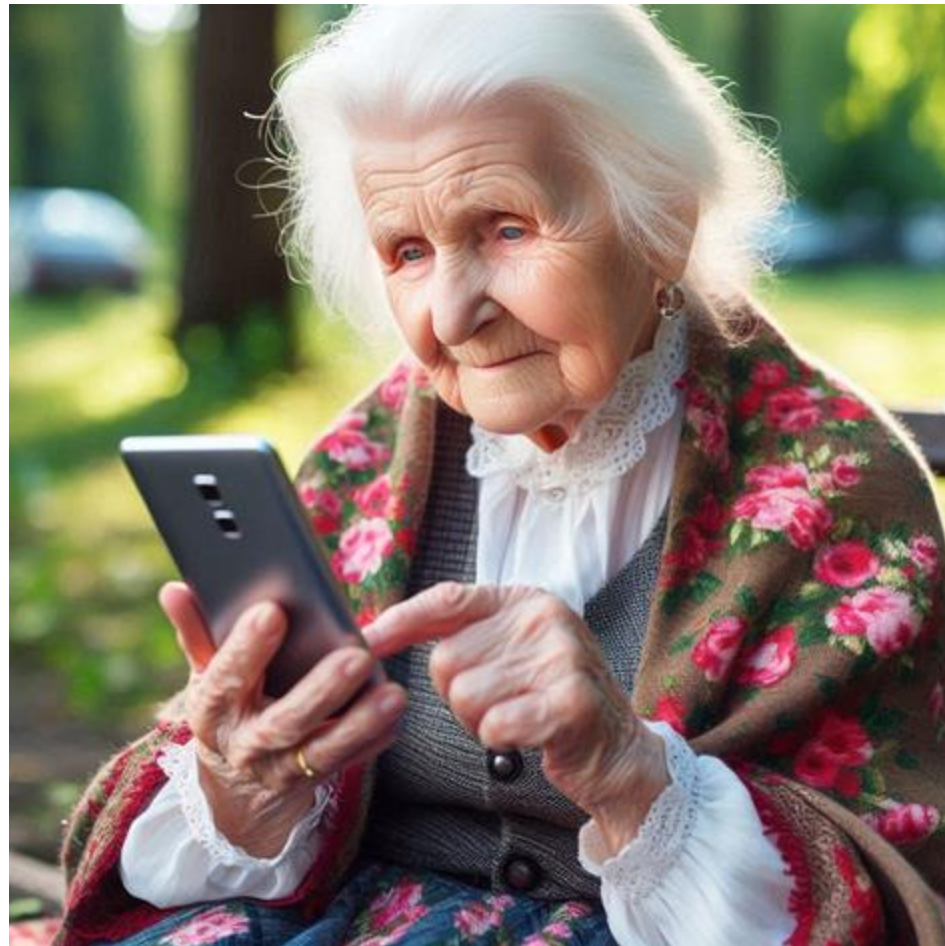
Magistritöös käsitletud probleem

Eesti raamatukogude roll ja potentsiaal vanemaealiste digioskuste arendamisel on seni jäänud selgelt määratlemata. Selle peamiseks põhjuseks on puudulik ülevaade nii erinevates raamatukogudes toimuvatest digiõppega seotud teenustest kui ka teadmine vanemaealiste tegelikest digioskuste vajadustest ja ootustest.

Eesmärk

Välja selgitada, milliseid digioskuste parandamiseks vajalikke teenuseid võiksid raamatukogud pakkuda vanemaealistele, et aidata neil digimaailmas edukamalt hakkama saada.

Teoreetiline ülevaade

1. Digilõhe olemus
2. Digivahendite kasutamisest tulenev kasu vanemaealistele
3. Digioskuste omandamise takistused vanemaealistel
4. Vanemaealiste õppe korraldamise eripärad
5. Raamatukogude mitmekülgne roll

Sisuanalüüs ja küsitlus

16 suurema raamatukogu
kodulehte
29 küsitluse vastust

SAARE MAAKONNA KESKRAAMATUKOGU

Tallinna Raamatukogud

Õnnelik seenor

- Sündmused
- Noor loeb
- Ringid ja klubid
- Raamatuga kevadesse ▾
- Kampaania "Lugejaks sündinud"
- Seenioridele

Õnnelik seenor

„Õnnelik seenor“ on katusnimi üritustele, tegevustele ja teenustele, mida meie raamatukogu pakub eakamatele inimestele.

ÜRITUSED APRILLIS-MAIS

Iga kuu alguses avaldame raamatukogu kodulehel uudiste rubriigis nimekirja aktuaalsetest senioridele toimuvatest sündmustest.

Tallinna Keskraamatukogu - Õnnelik seenor

Otsi kodulehelt Otsi e-kataloogist

Q Otsi kodulehelt...

LUGEMISVÄLJAKUTSE „LOEME 500 LEHEKÜLGE“

Tartu Linnaraamatukogu kutsub Eesti

TEENUSED ▾ TOIMUB ▾ RAAMATUKOGUD ▾ KASULIKKU ▾ MEIST ▾ KONTAKT

Viljandi

Linnaraamatukogu

Üldinfo

Külastajale

Üritused

Lastele ja noortele

Kodulugu

LÄÄNE
MAAKONNA
KESKRAAMATUKOGU

ERNST
ENNO 150
KIRJANDUSPÄEV

Avaldelt Lugejale + E-teenused + Sündmused + Juhtimise + Läänemaa raamatukogud +

Pikendamine

Infootsustus

Kõni meil

Ernst Enno 150 kirjanduspäev Haapsalus

Toimumise aeg: 06.06.2025 11:00 - 16:40

16.05
11.00 - 16.00

Muinasjutukonverents "Muinasjutuvägi: Muinasjutt seob ilma ühte"

Raamatukogude kodulehtedelt leitavad teenused

raamatukogu	arvuti kasutamise	Printimine skannerimine	tasuta e-ajakirjandus	Loengüritus	Digi-koo-litus	Nõustamine
Tallinna Raamatukogud	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Harju Maakonnaraamatukogu (Keila)	jah	jah	ei	jah	ei	ei
Kärdla Linaraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Jõhvi Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	ei
Jõgeva Raamatukogu	jah	jah	ei	jah	ei	ei
Järvamaa Keskraamatukogu	jah	jah	ei	jah	ei	jah
Lääne Maakonna Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Rakvere Raamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Põlva Keskraamatukogu	jah	jah	ei	jah	ei	ei
Pärnu Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	ei
Rapla Keskraamatukogu	jah	jah	ei	jah	jah	jah
Saare Maakonna Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	ei	ei
Tartu Linnaraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Valga Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	ei
Viljandi Linnaraamatukogu	jah	jah	ei	jah	jah	jah
Võrumaa Keskraamatukogu	jah	jah	jah	jah	jah	ei

Uuring

Raamatukogu ja vanemaaliste digioskus

Lagapeetud 60+ vanuses inimesel

Minu nimi on Daine Liiša, õpin Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledžis erialal "Kogukonnatöö ja sotsiaalne töökasutus". Käesolev küsitlus on koostatud minu magistritöö teemaks "Raamatukogu ja vanemaaliste digioskuse taseme mõõtmine ning nende suhtumise raamatukogude teenustesse". Tulemusi kasutatakse selleks, et arendada raamatukogude teenuseid ja pakkuda paremat tuge vanemaalistele digimaailmas orienteerumiseks.

Küsimustikule vastama on oodatud 60+ vanuses inimesed, sõltumata nende digioskuse tasemest.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 15-20 minutit ja vastused on anonüümsed.

Olen väga tänulik, kui kiire aega vastata. Küsimuste korral võtate kindlasti seihu meid saama. Võite võtta ühendust e-posti aadressil helise@ju.ee.

Suured tänud küsitluse vastajatele! Küsimustikku võite jagada.

Lugupidamisega
Daine Liiša

Edemise saamiseks logige Google'i veebilehele. Lühivõte

* Võib kasutada küsimustikku

1. Kui sageli kasutate järgmisi digiseadmeid? *

	Iga päev	Mõned päevad nädalas	Mõned korda kuus	Mõned korda poolaastas	Ei ole viimase aasta jooksul kasutanud	Ei ole kunagi kasutanud
Arvuti (kaasarnut, sülearvuti)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nulliseadme (arvutitarkvara, nutitelefoni - muud seadmed kui helistamine)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

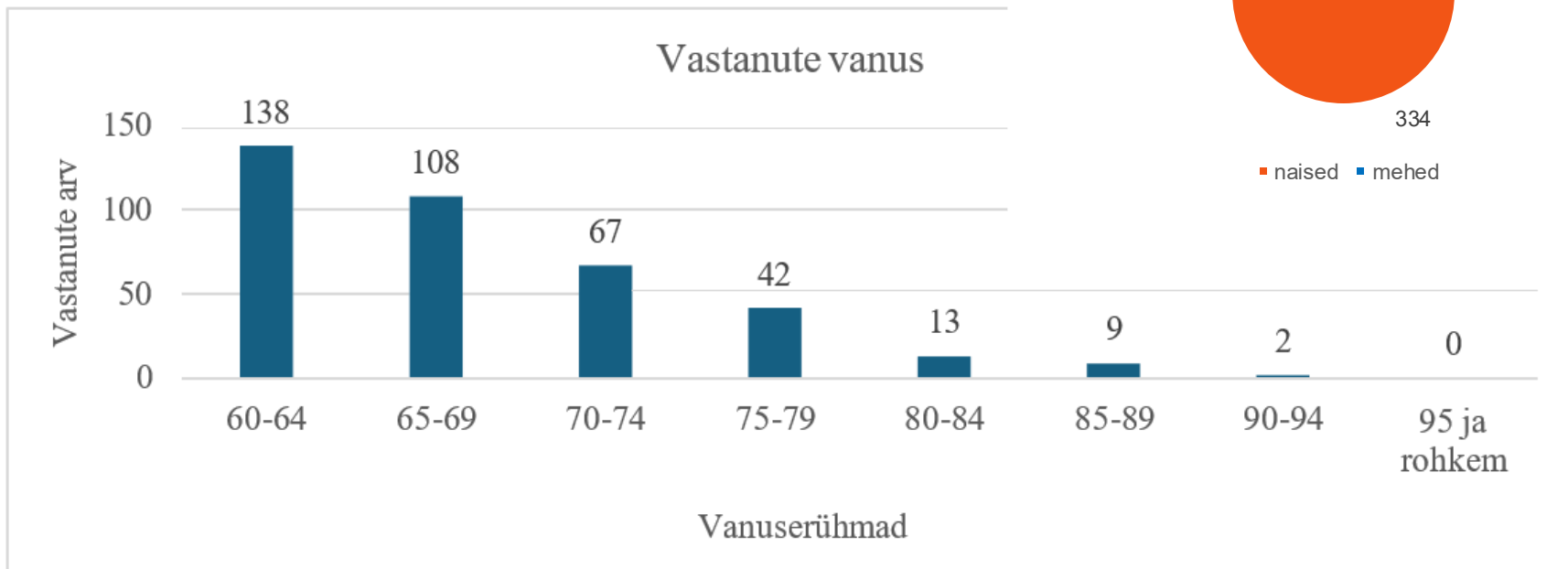
- Küsitlusankeet enamuses elektroonselt, veidi paberil
- Valim: vähemalt baasdigioskustega eesti keelt oskavad üle 60-aastased inimesed, kes elavad Eesti erinevates piirkondades

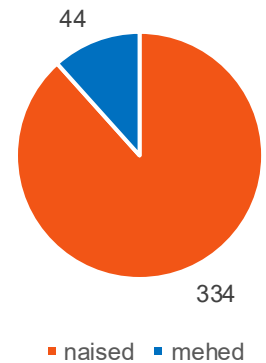
Uurimisküsimused

- Millised on vanemaealiste digioskuste tase, õppimise eripärad, vajadused ja soovid?
- Milliseid digioskustega seotud teenuseid raamatukogud pakuvad ja kui teadlikud on vanemaealised neist teenustest?
- Millised ootused on vanemaealistel raamatukogudele kui digioskuste arendajatele?

Vastanute jaotumus

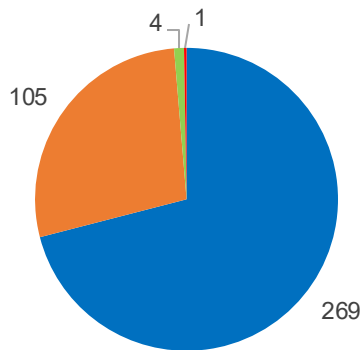

Sooline jaotumus

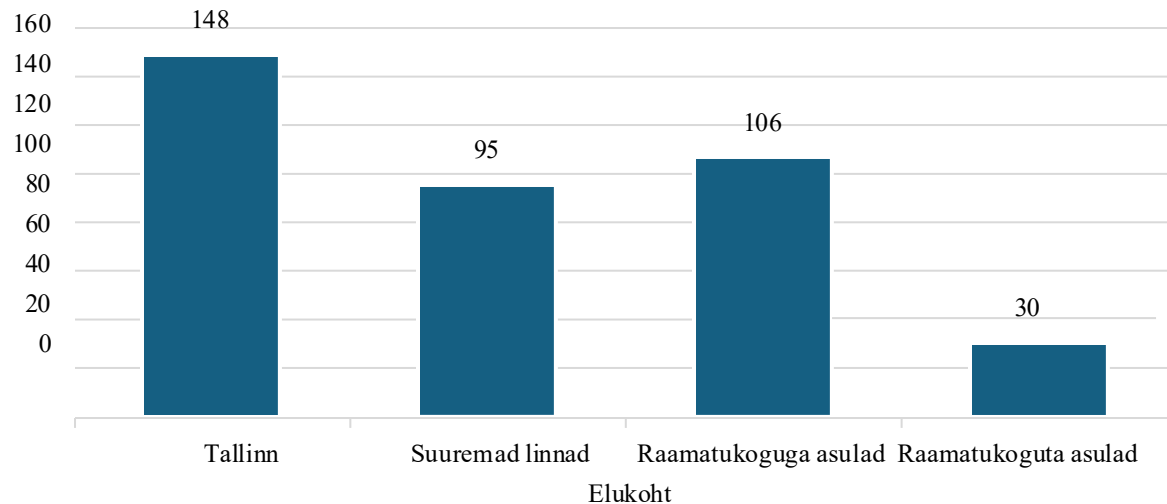
Vastanute jaotumus

Hariduslik jaotumus

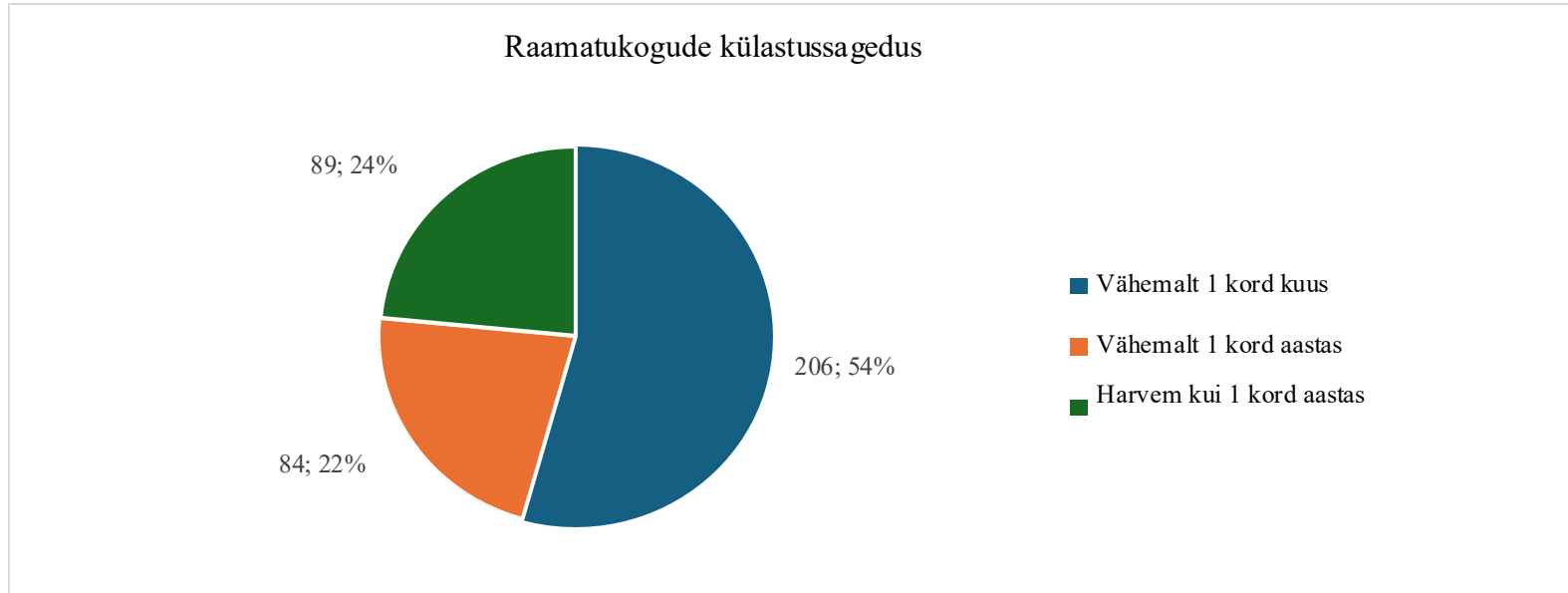

■ kõrgharidus ■ keskharidus
■ põhiharidus ■ algharidus

Vastanute jaotumus elukoha järgi

Vastanute jaotumus

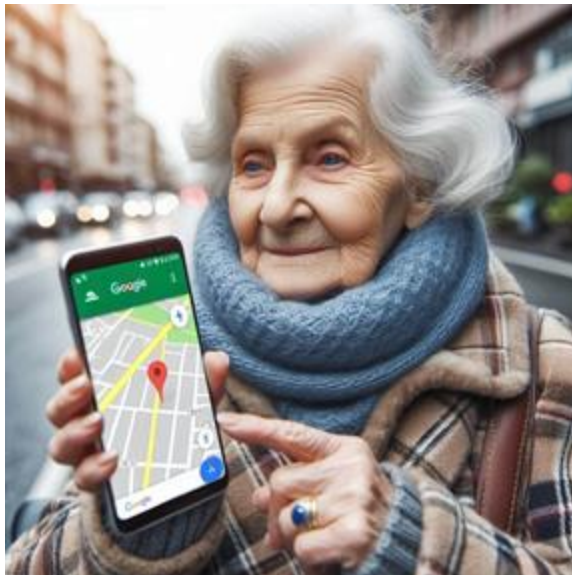

57% vastanud naistest külastas raamatukogu vähemalt kord kuus, 57% vastanud meestest ja kõik alg- või põhiharidusega vastanud harvem kui kord aastas.

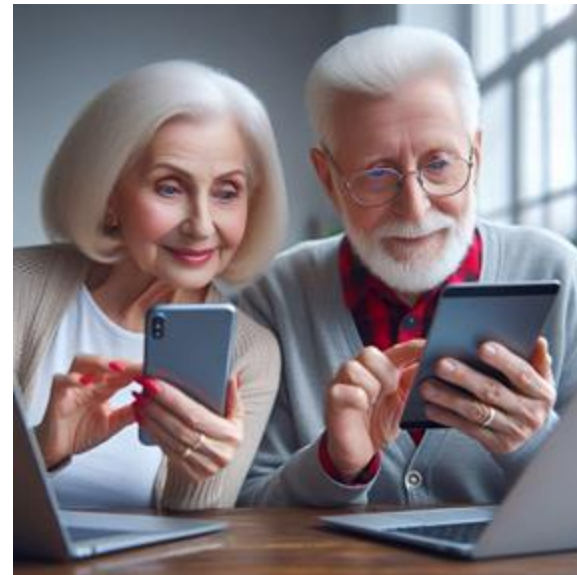
Arvuti ja nutiseadmete kasutussagedus

77 % igapäevane
arvuti kasutamine

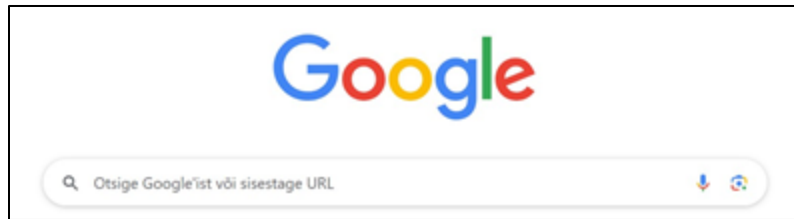

88 %
igapäevane nutiseadme
kasutamine

69 %
igapäevane mõlema seadme
kasutamine

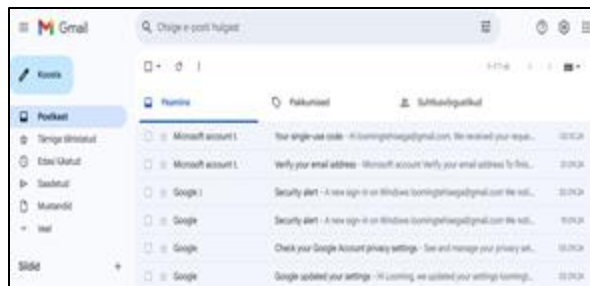
Digioskused

96 % internetist infot leida

95 % kasutada erinevaid e-teenuseid

94 % saata ja vastu võtta e-kirju

91% sotsiaalmeedia kasutamine

91% digiallkirjastamine

Digiteadlikkus

- 72% 70-79-aastastest ja 63% üle 80-aastastest märkis, et nad on teadlikud interneti ohtudest, oskavad ära tunda libauudiseid, andmete õngitsuskirju ja petusõnumeid
- 58% 70-79-aastastest ja 33% üle 80-aastastest märkis, et nad oskavad hinnata internetis leiduva info usaldusväärsust.
- 25% üle 80-aastastest oskab tagada oma seadme turvalisust

ÕNGITSUSSÕNUM

Teie pakki ei toimetatud kohale ebaselge kätetoimetamisadressi tõttu. Teie pakk on tagastatud meie täitmiskeskusesse. Palun värskendage oma aadressi: <https://omniva.in/e?sjq=mlz5kWIJ6G>

Osaletud koolitused

Fotod: Tallinna Raamatukogud

Arvuti algõpe grupis – 183 korda
Kontoritarkvara – 155 korda
Arvutiõpe edasijõudnutele – 121 korda
Internetiturvalisus – 109 korda

73 % kontaktõppes, neist 25 % raamatukogus
27 % veebis, neist 16 % raamatukogu omad

Õppida või mitte õppida?

vanusegrupp	60-69		70-79		80+		kokku	
	arv	osakaal	arv	osakaal	arv	osakaal	arv	osakaal
Tunnen puudust, aga ei soovi õppida	99	6%	78	9%	20	16%	197	7%
Tunnen puudust ja sooviksin õppida	262	15%	241	29%	34	28%	537	20%
Oskan, aga sooviksin juurde õppida	525	31%	297	35%	44	36%	866	32%
Oskan piisavalt, ei soovi juurde õppida	821	48%	226	27%	25	20%	1072	40%
kokku vastuseid	1707	100%	842	100%	123	100%	2672	100%

Oskused, mida enim osatakse piisavalt

ID-kaart, Smart-ID,
digiallkirjastamine 124 vastust

E-teenuste kasutamine (nt terviseportaal,
internetipank jne) 123 vastust

E-ostlemine
113 vastust

Suhtlusprogrammid (nt Skype,
Facebook jne) 112 vastust

Infootsing internetist
111 vastust

Õppimissoovid

Täiendada:

Pilditöötlus – 94

Internetiturvalisus – 91

Nutiseade üldiselt - 81

Õppida:

Tehisintellekt - 100

Pilditöötlus -79

Videotöötlus - 68

Takistused

Ei vaja enam uusi oskusi – 29

Pereliikmed teevad kõik ära – 28

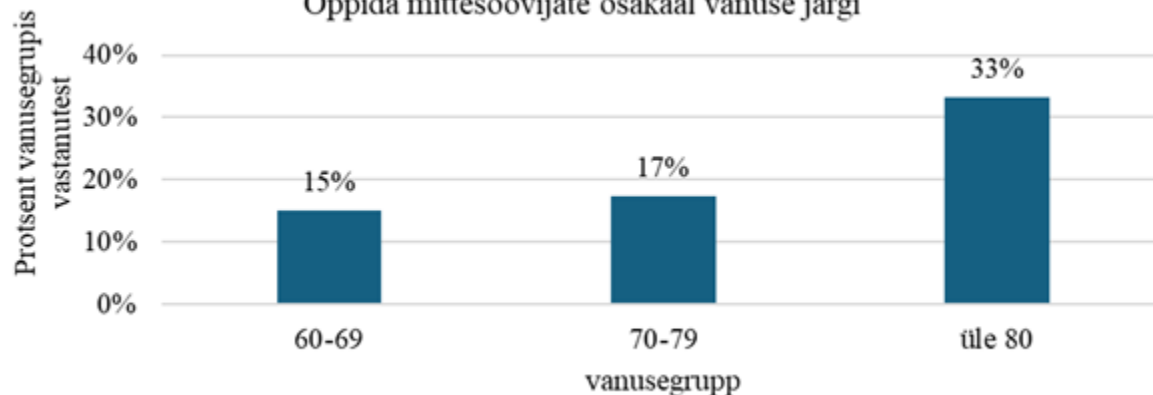
Vanus ei sobi õppimiseks – 21

Ei näe digioskustel seost elu
paremaks muutumisega - 20

(märkinud vastanute arv)

Õppida mittesoovijate osakaal vanuse järgi

Arvamus raamatukogudest

Raamatukogu on ainult raamatute laenamise koht – ei nõustunud 73%

Raamatukogu on oluline inimeste sotsiaalsel kaasamisel ja pakub võimalust olla ühiskondlikult aktiivne 81 % nõus

Raamatukogu on kogukonna kokkutooja ja arendaja 77 % nõus

Raamatukogus arendatakse vanemaealiste digioskuseid 58 % nõus, 12% ei ole nõus

Raamatukogus eelistatakse noori, vanemaealised ei ole oodatud – ei nõustunud 77 %

Teadlik ja kasutanud

Erinevatel teemadel loengud ja üritused kohapeal – 37% (31%)

Skaneerimise või printimise teenus – 35% (30%)

Arvuti kasutamine kohapeal – 32% (30%)

Teadlik, aga ei ole kasutanud

E-ajalehtede ja e-ajakirjade lugemise võimalus – 65% (69%)

Arvuti kasutamine kohapeal – 61% (63%)

OverDrive[®]

MINU RAAMATUKOGU
MiRKO

E-raamatukogust laenamine – 56% (54%)

Ei ole teadlik

Tallinna Raamatukogude
Skype/Teams grupp
"Digiseeniorid" – 68% (56%)

Tallinna Raamatukogud tallinnaraamatukogud.ee

Mida ütleksid neile, kes mõtlevad, et võiks ju vabatahtlikuks tulla ...

Loen hästi palju raamatukogu raamatuid, siis minu panus vabatahtlikuna on nagu tagasimakse võimaluse eest laenutada ja lugeda. Pealegi on raamatukogudes alati väga tore ja sõbralik õhkkond ja seltskond. (Nagu teine kodu).

Vabatahtlikuna
raamatukogutöös
osalemise võimalus –
60% (57%)

 NUTIKAS SEENIOR

Vajad abi digimaailmas?

- Küsi raamatukoguhoidjalt individuaalset nõustamist!
- Digioskuste grupiõppe võimalused:
www.tallinnaraamatukogud.ee/seenioridele

Info:
eesti keeles tel 663 0017
võrre keeles tel 663 0960

Tallinna Raamatukogud

Eelnevalt kokkulepitud
digikoolitused – 45%
(39%)

Täiendavad mõtted digiõppest ja õpetamisest

„Mulle väga meeldib, et materjali saab järgi või üle vaadata.“ (65-69, Tallinn)

„Vanemaealised tihti ise ei taha õppida uusi oskusi.“ (60-64, Tallinn)

„Individuaalõpe on samuti oluline, siis julgevad eakad küsimusi esitada, teiste ees kardetakse rumalaks jääda.“ (60-64, raamatukoguga asula)

„Digioskused ei peaks olema eesmärk omaette, vaid koos muu huvitava info ja teadmistega.“ (65-69, raamatukoguga asula)

„Võibolla, kui raamatukogudel oleks kollektsioon erinevatest digiseadmetest, mitte ainult arvuti, mida proovida, mille seadistus ja kasutuslaseid koolitusi teha.“ (60-64, suurem linn)

„Kes ei taha, ega teda sundida ka ei saa!“ (60-64, raamatukoguga asula)

Täiendavad mõtted õpetamisest raamatukogus

„Raamatukogud on abivalmid, koolitusi võiks sagedamini olla.“ (70-74, suurem linn)

„Raamatukogud jäägu raamatute jaoks, digioskuste arendamiseks sinna ei sobi.“ (70-74, raamatukoguga asula).

„Ei ole infot, et raamatukogudes on peale laenutuse veel võimalusi. Ei ole kuulnud seda ka varem.“ (60-64, Tallinn)

„Raamatukoguhoidja töö tulevik, veel parem olevik, on olla eelkõige elanikkonna digikoolitaja.“ (65-69, suurem linn)

„Pole küll abi saanud, mulle on tundunud, et nad ei viitsi vanemaealisi õpetada. Olen kogenud pigem seda. Muidugi võiksid raamatukogutöötajad õpetada, kuid nad ei tee seda. Vahel tundub et ise ka ei oska.“ (70-74, Tallinn)

„Südalinna raamatukogu eriti aga ka linnaosade raamatukogud on aktiivsed eakate digioskuste edendamisel.“ (80-84, Tallinn)

Täiendavad mõtted raamatukogust

„Selleks peab olema tahtmist, oskuslikke töötajaid ja valla tuge ning raha.“ (65-69, raamatukoguga asula)

„Suheldes lugejatega et nad teaksid raamatukoguhoidja pädevusi.“ (60-64, raamatukoguga asula).

„Raamatukogud peaks olema avatud IGAL laupäeval täistööpäeva pikkuses.“ (75-79, suurem linn)

„Raamatukogude kinni panemine on kuritegu maainimeste suhtes“ (60-64, raamatukoguga asula)

„Raamatukogu, s.o eelkõige inimesed ja kogukond (eestvedaja, initsiatiivgrupp ja KOVi toetus - rahalised võimalused - kas see on prioriteet või ei). Raamatukogu ruum, kus pole ruumi kogukonna ühisteks tegevusteks, ongi vaid raamatute laenutamise koht, kahjuks.“ (60-64, suurem linn)

Soovitused

- Ühtlustada digiteenused erinevates raamatukogudes üle Eesti;
- Suurendada individuaalõppe ja praktiliste töötubade pakkumist, eriti väiksemates raamatukogudes;
- Kaasata õpetamisel rohkem vabatahtlikke ja kogukonna nooremaid liikmeid;
- Kaaluda üleriigilise või maakondade keskraamatukogude juurde vanemaealiste digiõppe gruppide loomist veebiplatvormidel, et pakkuda regulaarseid digikoolitusi ja loenguid, tagades sarnased võimalused olenemata elukohast.

Raamatukogudel on oluline roll kogukonnas, olles turvaline ja toetav keskkond, kus vanemaealised saavad omandada vajalikke digioskusi, vähendades seeläbi digilõhet ja soodustades vanemaealiste aktiivset osalemist ühiskonnas.

TÄNAN!

Daire Lüüs
daire.lyys@tln.lib.ee

